

Львівський національний університет
імені Івана Франка
Факультет міжнародних відносин

Серія: міжнародне право.

МІЖНАРОДНИЙ ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Програма спецкурсу

Львів 2003

МІЖНАРОДНИЙ ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Програма спецкурсу
для студентів факультету міжнародних відносин

Львів 2003

Фединяк Л.С.

Міжнародний цивільний процес: програма спецкурсу для студентів факультету міжнародних відносин. – Львів: факультет міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка, 2003. – 10с.

Затверджено кафедрою міжнародного права та кафедрою європейського права (протокол №1 від 30.08.2003 р., протокол № 1 від 30.08.2003 р.).

© Фединяк Л.С.

Анотація

Інтернаціоналізація економіки, зростання міграції населення посилює міжнародне спілкування, розширює контакти між фізичними особами у різних сферах життя та зв'язки між юридичними особами з приналежністю до різних держав. Все це призводить до збільшення кількості судових спорів з іноземним елементом. При розгляді таких спорів є певні особливості, які виявляються тому, що право, яке необхідно застосовувати до правовідносин, визначається колізійною нормою; підсудність спорів залежить від застосування правил міжнародної підсудності; визнання та виконання іноземних судових рішень пов'язують з певними умовами. Специфіка судочинства по справах з іноземним елементом полягає у необхідності подолати обмеження діяльності суду щодо території однієї держави, і “вийти” за її межі. Це дозволяють зробити здебільшого міжнародні договори про надання правової допомоги. До розробки таких договорів залучають спеціалістів з права та міжнародних відносин. Тому, а також з інших причин, отримання знань зі спеціального курсу “Міжнародний цивільний процес” для студентів факультету міжнародних відносин має важливе значення.

Програма навчальної дисципліни “Міжнародний цивільний процес” передбачає вивчення правового регулювання діяльності судів України по розгляду цивільних справ, які виникають з цивільних, сімейних трудових та інших матеріально-правових відносин за участю іноземного елемента, а також діяльності судів та інших компетентних органів однієї держави по виконанню окремих процесуальних дій для судів іншої держави та визнанню і виконанню судових рішень за участю іноземного елемента.

Студенти, вивчаючи цей спецкурс, повинні оволодіти навиками правильного застосування національного законодавства України та міжнародних договорів за участю України при вирішенні питань правового захисту суб'єктів міжнародного приватного права у судах іноземних держав. Студенти повинні навчитись складати процесуальні документи, вміти застосувати теоретично набуті знання при виконанні доручень про надання правової допомоги у цивільних справах.

Спеціальний курс “Міжнародний цивільний процес” на основі вивчення національного законодавства іноземних держав та міжнародних договорів, участь в яких Україна не бере, дозволяє студентам оволодіти правотворчим досвідом іноземних держав стосовно укладення договорів про надання правової допомоги у цивільних та сімейних справах.

Тема 1. Поняття та міжнародного цивільного процесу та його місце у системі національного законодавства України

Поняття міжнародного цивільного процесу та питання, які до нього відносяться. Значення та мета міжнародного цивільного процесу. Зв'язок міжнародного цивільного процесу з міжнародним правом, міжнародним приватним правом та галузями національного законодавства. Принципи міжнародного цивільного процесу. Правова кваліфікація міжнародного цивільного процесу за законодавством різних держав.

Тема 2. Джерела міжнародного цивільного процесу

Внутрішнє законодавство України та іноземних держав як джерело міжнародного цивільного процесу. Міжнародно-правові норми як джерело міжнародного цивільного процесу. Уніфікація норм міжнародного цивільного процесу. Рекомендаційні норми у міжнародному цивільному процесі. Звичаєве право. Судові прецеденти та доктрина як джерело міжнародного цивільного процесу.

Тема 3. Учасники міжнародного цивільного процесу

Процесуально-правовий статус іноземних фізичних та юридичних осіб у міжнародному цивільному праві. Цивільна процесуальна правоздатність і дієздатність іноземних осіб. Звільнення від сплати судових витрат. Особливості процесуального становища держав та міжнародних організацій. Судовий імунітет.

Тема 4. Право учасників міжнародного цивільного процесу на звернення до суду в Україні

Органи, які займаються захистом суб'єктивних цивільних прав. Право на судовий захист та право на звернення до суду в Україні. Загальні та спеціальні умови права на звернення до суду. Процесуальний порядок реалізації іноземцями права на звернення до суду.

Тема 5. Судове представництво

Поняття та види судового представництва. Судове представництво адвокатами. Правове становище Інюрколегії. Судове представництво

консулами. Процесуальний порядок оформлення довіреностей на судове представництво у міжнародному цивільному праві.

Тема 6. Міжнародна підсудність

Поняття міжнародної підсудності та її види. Способи визначення міжнародної підсудності за законодавством різних держав. Договірна підсудність та пропорційні угоди. Виключна юрисдикція судів. Питання міжнародної підсудності у міжнародних договорах за участю України. “*Lis alibi pendens*” та деякі інші питання, пов’язані з міжнародною підсудністю.

Тема 7. Докази та доказування у міжнародному цивільному процесі

Предмет доказування та заборони по предмету доказування. Засоби доказування. Принципи доказування. Обов’язок доказування. Оцінка доказів. Збір доказів у міжнародному цивільному процесі

Тема 8. Надання правової допомоги у цивільних справах за участю іноземного елемента

Поняття та обсяг правової допомоги у цивільних справах за участю іноземного елемента. Процесуальний порядок надання правової допомоги. Процесуальні строки при наданні правової допомоги. Процедури визнання іноземних офіційних документів. Переклад документів при наданні правової допомоги. Досвід вирішення питань надання правової допомоги в іноземних державах.

Тема 9. Встановлення змісту іноземного права закону в судовому процесі

Обов’язок суду здійснювати дослідження іноземного права. Способи дослідження іноземного права. Неможливість встановлення іноземних норм. Можливість перегляду іноземних норм (права) судами. Порівняльне правознавство.

Тема 10. Визнання і виконання іноземних судових рішень

Поняття, визнання і виконання іноземних судових рішень. Коло іноземних судових рішень, які підлягають визнанню і виконанню на

території України. Процесуальний порядок визнання і виконання іноземних судових рішень на території України та на території інших держав. Підстави для відмови у визнанні та виконанні іноземних судових рішень. Застереження про публічний порядок.

Тема 11. Питання взаємозв'язку національних та міжнародних процесів при розгляді цивільних справ

Взаємозв'язок попередніх та основних цивільно-правових процедур в національних судах різних держав. Міжнародні конвенції про взаємодію попередніх та основних процедур і процесуальне законодавство України. Рішення Європейського Суду з прав людини по захисту майнових прав. Рішення Європейського Суду з прав людини з процесуальних питань.

Л і т е р а т у р а :

1. Аверин Д.Д. Положение иностранцев в советском гражданском процессе. –М.:Изд-во МГУ, 1966.
2. Лунц Л.А., Марышева Н.И. Курс международного частного права: Международный гражданский процесс. – М.: Юрид.лит., 1976.
3. Матвеев Г.К. Предмет, система и задачи дальнейшего развития международного частного права //Советский ежегодник международного права. 1978. –М.: Наука, 1980. – С.287-291.
4. Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. Міжнародне приватне право. –К.: Атіка, 2003. –С. 430- 533.
5. Фединяк Л. Визнання іноземних судових рішень на території України: окремі питання // Право України. – 2000. - №7. – С.82-84.
6. Фединяк Л. Вирішення проблеми *lis alibi pendens* у законодавстві та міжнародно-договірній практиці держав // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. – 2001. – Вип. 6. – С. 109-115.
7. Фединяк Л. Мирова угода як спосіб врегулювання цивільно-правових спорів і окремі питання // Право України. – 2003. - №4. – С.53-56.
8. Фединяк Л. Нормативні акти України та її потреби щодо регулювання питань юрисдикційного імунітету держави та її органів // Право України. – 1999. - №2. – С.108-109.
9. Цивільне процесуальне право України / За ред. В.В.Комарова / Автор гл. Б.М.Юрков. –Харків: Вид-во “Основа” при Харківському держ. ун-ті, 1992. –С.359-363.
10. Штефан М.Й. Цивільний процес. –К.: Ін Юре, 1997. –С.556-598.

Навчально-методичне видання

Фединяк Лариса Степанівна
кандидат юридичних наук

Міжнародний цивільний процес

Програма спецкурсу для студентів факультету міжнародних відносин

Відповідальний за випуск – М.З. Мальський

Комп'ютерний набір – Т.Д. Слиж

Макетування – О.С. Кучик

Умовних друкованих аркушів – 0,5. Тираж – 100.

Надруковано на факультеті міжнародних відносин
Львівського національного університету ім.І.Франка
79000, м. Львів, вул. Університетська, 1